

AMICULU SCÓLEI

fóia pentru naintarea invetiamentului si a educatiunei
la Romani.

Ese in tóta Sambat'a. — Pretiulu abonamentului pentru provinciile austriace: pe anu 4 fior., pe siése luni 2 fior. 25 cr., pe trei luni 1 fior. 25 cr.; — éra pentru Romani'a: pe anu 30 piastrii (lei), si pe semestru 16 piastrii. — Pentru inseratiuni se vor respunde 5 cr. de serie. — Abonarea se face la postele c. r. si pela DD. corespondinti, si la tóte librariile.

Anuntiu de prenumeratiune

la

AMICULU SCÓLEI

pe sem. II-lea.

In curendu suntem la finea semestrului primu, candu totu od ta va espirá si tempulu abonamentului acelor'a, cari s'au abonatu numai pe semestrulu primu. — Tempulu cu ideile lui civilisátore inaintéza cu pasi gigantici, popórelé ce voru a se conservá si inaltia nu trebuie se intardie nici unu minutu, din contra trebuie se profiteze de tóta ocaziunea, se dispuna de tóte midilócele ce posiede, pentru-cá se progreseze si se-se inaltia cu ideile tempului. Scól'a este vehicululu capitalulu civilisatiunei, fora de ea astadi suntu desierte si ilusorii ori-ce alte sperantie si midilócele de conservare si inaintare.

Acésta fóia nepretentiósa totu de un'a dela aparinti'a ei de 3 ½ ani s'a silitu din tóte poterile de cate a potutu dispune a latí in poporulu romanu cunosciintiele dupa care trebuie se-se desvólte invetiamentulu, se se formeze anim'a si se-se conduca si educe fraged'a tinerime. In catu ea a corespunsu chiamarei sale in grelele impregiurari in care s'a aflatu, la-samu la just'a judecata a onor. publicu; mangaerea nóstra a fostu spriginirea caldurósa care am aflat'o totu de un'a si speramu a o aflá si de aici inainte, nevoindune si noi din parte-ne a face tóte cele possibile pentru multiemirea onor. publicu cetitoru si pentru d'a corespunde chiamarei. Invitamu deci la prenumeratiune pe alu doielea semestru.

Conditiiunile remanu totu aceleasi: adeca pe unu anu intregu 4 fi.; pe o diumetate de anu 2 fi. 25 cr. pe unu patraru de anu 1 fi. 25 cr. Prenumeratiunea se póte face pela dd. corespondenti, la tóte libreriele precumu si la aceia cari tragu carti de vendiare din libreri'a d. S. Filtsch. — Éra pentru Sibiiu pe anu e 3 fi. 40 cr.; pe ½ anu 1 fi. 95 cr., si pe ¼ anu 1 fi. 20 cr. Pentru tieri straine pe anu 30 piastri, pe ½ 16 piastri. Abonamentulu se póte face in Romani'a la Socek & Comp., libreriu in Bucuresci. — Pentru colectanti dela 15 esemplare se dà unulu rabatu. — Rogamu pe doritori a-se grabí cu prenumeratiunea, cá se ne potemu intogmí cu tiparirea esemplareloru.

De pe anulu 1863 se afla inca pucine esemplare dela inceputu.

Sibiiu, Iuniu 1863.

Redactiunea.

Opiniunile mai n oue despre spiritulu omenescu.

XI.

Influin a spiritului asupra fisionomiei.

Prin impreunarea trupului cu spiritulu, omulu devine capabilu d'a lucr  pe acésta lume. Trupulu este partea vidibila a omului, adeca aceea ce face pe omu c  se apara, se fia vediutu; dar' pe lunga acést'a trupulu este totu d'odata si instrumentulu spiritului. Cu catu traesce omulu mai multu cu atatu si spiritulu devine totu mai independentu, pentru-ca trupulu se vestediesce si se topesce, precandu spiritulu se pregatesce c  se renasca in o alta viétia mai stralucita. In tóte misicariile, schimbabile, actiunile trupului omenescu, vedemu ascunsu spiritulu. Cu catu omulu are materia mai multa cu atatu si puterea lui e mai mare, organismulu mai inspiratu. Doi ómeni potu fi ei ori-catu de asemenea in privin a trupului, totusi insufletirea ce o revărsa spiritulu in trupurile loru póte se fia multu-pucinu altu-mintrea. Pe omulu invetiatu, cultu si piu, lu-cunosci din facia si din ochi; tóta fiin a lui se pare oresi cumu imbracata intr'o lumina, din contra pe omulu necultu, stultu, reutatosu, avaru, invidiosu, furiosu, patimosu, lu-vedi pe din afora ca lui i lipsesce  re-ceva, patimesce de óre-ceva si ca n'are hodin'a sufletului. Omulu facundu o fora-de-lege se schimba in tóta fiin a lui, pare-ca e altulu  r' nu celu ce a fostu inainte d'a face fora-de-legea. Christosu caută la unulu dintre cei mici, si i placă de elu; asi  dara numai din vedere, din fisionomia vediu ca elu are unu sufletu frumosu. Iudecatorulu dice catra Natanailu: vedi unu a-deveratu Israilteanu, in care nu e nici o reutate. De pe faci'a lui se potea ceti blandeti'a, dulc rea, lealitatea, simplitatea, in scurtu tóta bunatatea animei. Ochiu suntu ferestrele animei,

suntu oglind'a spiritului. Cei cari se ocupa cu sciin a despre omu; dar' nu, chiar' si altii inzestrati cu facultati agere, cunosc pe omu din facia, din ochi ca ce aplecari, si ce insu-siri are alu;  r' d ca acést'a nu se intempla totu de un'a, provine de acolo, ca omulu se straduesce a se arată din afora cu totulu altu-mintre cumu e din laintru. Dar' acésta puse-tiune prefacuta omulu n'o póte tien  totu de un'a, ci elu ese din ea ori prin nebagare de sema, ori inadinsu, si atunci apoi se arata ceea ce este elu intr' adevuru.

Candu spiritulu se desvólta in noi, elu revărsa o lumina totu mai tare peste fiin a nóstra, si totu mai tare ne sentim petrunsi de inspirarea d-dieesca de viétia. Adamu, dupa cumu dice s. scriptura, aude versulu lui d-dieu in edenu, elu vorbesce cu d-dieu, si totusi Christosu dice: nime n'a vediutu pe domnedieu; d , nu-lu póte ved  nime cu ochii dar' lu-sentim cu spiritulu. — Omenimea de astadi se afla in o stare de degeneratiune si intunerecu, in o instrainare de d-dieu. Grigile de cele pamentesci, interesele materiale ne-au intunecat. Omulu cu catu se abstrage mai tare dela cele pamentesci, cu catu se desbraca mai multu de cele trupesci, cu catu elu devine mai independente de cele ale vietiei: cu atatu spiritulu lui se lumin za mai tare, cu atatu se inlta mai multu; si din contra cu catu elu se lipesece mai multu de cele pamentesci, cu atatu se intuneca si se departa mai tare de cele d-dieesci. Instrainarea de d-dieu nasce peccatele si stricatiunea,  r' credin a si comer-ciulu ne-interruptu cu d-dieu nasce viétia fericitu.

XII.

Tralismulu omului.

S. scriptura in care adese ori se afla nisce idei fórte adunci, face une-orea  sebite intre spiritulu si sufletu. Multi teologi basati pe I. Tesal. 5, 23 si Ebr. 4, 12, dicu ca omulu e o

fiintia trialistica, ca adeca costà din trupu, spiritu si sufletu; si apoi cu acestu trialismu a-sémena trinitatea lui d-dieu. Filosofii cei vechi si ss. parinti disputau multu despre acestu trialismu. In tempurile d'antaiu ale crestinismului pre totindenea domnea ide'a despre unu trupu spiritualu. Sectotorii somnambulismului se dechiarara mai decurundu cu totulu in favórea acestei doctrine, ca adeca sufletulu trupului carnalu este trupulu spiritualu. Acésta doctrina in tempulu de astadi se latiesce totu mai tare. Zschokke inca este d'acésta parere in opulu seu intitulatu „Stunden der Andacht“ care e fórte cetitu. Eu estragu pe scurtu acea doctrina a lui Zschokke. Elu díce: „Medici invetiati au aflatu prin o lunga esperintia ca prin nervii omului si in giurulu loru flutura, jóca unu felu de aeru spiritualu, nevediu, adeca aceea ce filosofii cei vechi numeau „spiritu astralu.“ Dá, fora indoiéla nunumai trupulu omenescu, dar' tóte obiectele suntu inelitate si petrunse d' unu felu de atmosfera, si acést'a nu e nimicu alt'a decatu puterea loru, sufletulu loru. La ómeni si la animale putrunde nervii, ce se si numesce eterulu nerviloru. Unde nu e sufletu acolo e amurtiéla, nesemtire; unde trupulu e petrunsu de sufletu, acolo e viétia si semtire. Pe unde suntu nervi, acolo suntu si semtiri, acolo este si sufletu. Precumu sufletulu stracurge cu sangele prin nervi totu trupulu si-lu dirige, astu-felu si spiritulu din creeri stracurge si dirige sufletulu.“ Acestea le díce Zschokke. Er' unu altulu vorbindu despre viétia de dincolo díce: „intru adeveru sufletulu este unu ce nevediu, dar' cu tóte astea elu e o creatura, ce nu e deosebita cu totulu, ci chiar' afina cu trupulu. Spiritulu este, cumu am díce, medu'a sufletului; sufletulu cuprinde in sine spiritulu; trupulu este gaócea, sufletulu e semburele, „spiritulu e embrionulu (coltiulu) din care se desvolta viétia.“ Acésta ipotesa me-

rita a fi cetita si discutata, dar' cu tóte astea dupa ea nu se potu esplicá nici de cumu fenomenele psihologice, si astu-felu e cu totulu nepractica. Dupa acésta ipotesa spiritulu, embrionulu divinu alu eternitateri, n'ar' poté se vina nici de cumu in atingere si legatura nemidilocita cu trupulu. Atuncea spiritulu numai cu ajutorulu sufletului ar' veni in legatura cu trupulu, sufletulu ar' fi atunci invelisiulu spiritului, si astu-felu si spiritulu ar' trebue se móra candu móre trupulu. Spiritulu ar' stá atunci in o relatiune midilocita cu trupulu, ér' nu nemidilocita precumu trebue se stee. Atunci sufletulu ar' fi celu mai aprópe de trupu, si dup' aceea spiritulu.

Unu altulu, ce profeséza totu acésta opiniune, scrie: „sufletulu si-are locuinti'a in sange, in anima, in acestu téscu idrostaticu cu ventile, in medua si in nervi. In sufletu jace a-semenarea omului cu animalele; in regiunile ideiloru numai spiritulu se póte inaltia, acarui resiedintia suntu creerii. Animalulu are sufletu, dar' sufletulu lui nu se póte desvoltá si inaltia astu-felu, cá se ajunga pana la spiritu, la consciinti'a chiara de sine si de d-dieu.“ Sufletulu este substanti'a fundamentala, fiinti'a cea mai ascunsa si mai intima a materiei toturor trupuriloru. Incarnatiunea (trupulu) este esteriorulu sufletului séu a puterei vitale. Sufletulu are graduri: sufletulu omenescu este principiulu vietiei animale in omu, este vestimentulu spiritului, care este puterea eterna a lui d-dieu.“ Multi au adoptatu multu-pucinu acésta parere, cu atatu mai vertosu ca ei afla in acést'a doctrin'a biblica despre trupu, sufletu si spiritu. Din contra unii reprobéza acésta doctrina dicundu, ca sufletulu in biblia totu deun'a insémna viétia. La Paulu sufletulu insemnéza relatiunea ce trebue s'o aiba omulu cu cele pamentesci pana candu e pe pamentu, ér' spiritulu insemnéza relatiunea omului facia cu d-dieu.

Dăca ori-cine cate i place, imparta pe omu in trupu, sufletu si spiritu, séu in trupu, si sufletu, séu in urma in corpu si spiritu: elu, omulu, pana candu e viu este unu intregu, in care noi nu aflamu nici o incheietura, nici o cârpitura, unde amu poté dîce, éca! aice este lini'a despartitóre, si éca! acest'a este midiloculu ce le impreuna. Noi numai atat'a potemu dîce: gradulu celu mai inferioru alu fiintiei omenesci nu e carne si sange, ér' gradulu celu mai inaltu suntu poterile d-dieesci ale spiritului. — Trupulu slabindu se cobóra in mormentu, si se întórce in tierina, ér' spiritulu dupa legile eterne se desparte si migréza aiurea la o alta viétia. Din punctu-de-vedere pedagogicu deosebirea intre spiritu si sufletu o facemu astu-felu: sufletulu este impreunarea spiritului, cu trupulu séu mai lamuritu: sufletulu se nasce*) din impreunarea spiritului cu trupulu. Tóte alte sofistarîi suntu desierte si in locu d'a te luminá te intuneca.

Starea instructiunii publice in Romani'a.

Renumitul publicistu romanu d-lu Winterhalderu, publica in Romanulu o serie de articlii despre starea Romaniei sub titlu'a „cumu stamu si unde mergem u.“ In articolulu alu sieptelea vine a vorbi de religiune séu cultu si instructiunea publica. Noi reproducemu cele din urma, d'o parte pentru-ca ne arunca o lumina via peste starea instructiunii publice in Romani'a, ér' d' alta parte fiindu-ca cuprinde multe cari suntu aplicabile si la noi. Éta acea partita :

„S'a facutu clerului nostru imputarea ca nu posiede, in genere, destula instructiune spre a poté implini inalt'a sa misiune d'a fi invetiatorulu poporului. Credemu ca acuzarea este nedrépta. Nu putemu tagaduî ca instructiunea clerului de diosu, preotiloru de la tiéra, lasa inca multe de doritu si nu corespunde cu demnitatea sacerdotului, inca trebuie se recunóscemu ca reulu are si compensarea sa. Preotulu de la tiéra este, prin

*) Dar' „se nasce“ nu este d' as-e luá aci in intielesulu seu propriu, ci in o insemnare aprópe de „este, devine“ inse ceva mai determinata.

educatiunea si prin viéta sa, prin positiunea sa sociale, mai aprópe de nivel'a tieranului de catu ar fi unu preotu ce a facutu studie teologice si s' afla la o tréptia mai 'nalta sociale; prin acést'a intielege mai bine ideiele si sentiemintele omului din poporu si prin urmare e mai bine in stare a fi consiliariulu si consolatoriulu familiei. Preotulu cá invetietoru morale alu comunei sale, are neaparata trebuintia de increderea turmei sale; acésta incredere n'o poté dobendí lesne unu omu, cumu suntu preotii aiurea, n'are nici o legatura de familia, care smulsu de copilu din senulu societatii a fostu crescutu intr'unu colegiu de calugeri, a facutu nisce studii cari-lu punu afara din sfer'a si intielegerea a-celoru pe cari este chematu ai dirige moralicesce. Avendu o alta viétia, alte deprinderi, cuventele lui pregatite si fora naturale nu gasescu unu resunetu in anim'a poporului. Nu voimu prin acést'a a face o apologia nesciintiei si lipsei de invetiatura. Acea lipsa este unu reu, dar' decatu educatiunea calugarésca, marturimu capreferimu o educatiune mai pucinu intinsa, dar' mai omenésca, mai compatibile cu societatea, caci ea are o compensare, si, spre a spune tóta idei'a nóstra, asta compensare este nu numai morale, dar' si politica, Istori'a ne arata, ca cu catu a crescutu invetietur'a su-cita si anti-naturale a clerului calugarescu, cu atatu a crescutu si dorintia lui d'a dominá si, spre a putea perpetuá dominatiunea asupra poporului, d'a mantinea pe acést'a in inorantia; cu catu calugarii unei natiuni au fostu mai inaintati in educatiunea loru iesutica, cu atatu mai multu s'au impotrivitu progresului in instructiunea publice. Negresítu n'avemu a ne teme d'acést'a la noi, de óre ce preotii nostrii voru remané parintii de familia si prin urmare cetatiani, legati de tóte legaturele naturei, de natiune, de patria, pe catu timpu celibatulu va remanea d'o camu data rezervatu monachiloru pana se va desfiintia cu totul ca anti-naturale si chiar' imorale. Minunea este gic'a favorita a credintiei si eresulu fiulu iubitu alu religiunii; nu putemu tagaduî ca eresurile suntu fórté respindite in senulu poporului nostru si ca preotii de tiéra, nu de viclenia, ci din nesciintia, nutrescu acele eresuri si le confundu cu doctrin'a evangelica. Spre a sterpi eresurile poporare, aru trebuí cá clerulu de diosu se fia mai luminatu, mai invetiatu, dar' invetiatur'a clerului trebuie se mérga mana 'n mana cu invetiatur'a poporului. Se întocmimu scóle pentru preoti, dar' totu d'o data si scóle comunali.

„Recunóscemu cu multumire ca invetiatur'a in Romania este gratuita, ca fia-care, fia celu mai seracu,

póte luá parte, póte dobendí gradulu de invetiatura potrivitu cu capacitatea, aplicatiunea si dorinti'a sa; daru ar' trebú se mai facemu unu pasu inainte: instructiunea publica si gratuita, ar' trebú se fia si obligatória. Sperinti'a ne a doveditu ca poporul romanu este setosú de invetiatura, ca parintii trimitu bucurosú copii loru la scóla, dar' nu indestulu timpu; indata ce au ajunsu in vârsta d'a puté dá óre care ajutoriu parintiloru la munc'a campului — acést'a vârsta ajunge fórte timpuriú, — nu mai intra in scóla si pucina invetiatura ce au pututu dobendí o uita si mai curendu. Nu voimu a silí pe parinti prin penalitati a tramite copii loru la scóla, dar' credemu ca statulu are midilóce indirepte spre a-i indemná la acést'a; prin acordare de drepturi politice acelor'a ce posedu unu óre care gradu de invetiatura si prin escluderea acelor'a ce nu sciú cití si scrie; prin desteptarea unei ambitiuni onorabile, prin stipularea cá nimene se nu póta fi alesu membru alu consiliului comunei, fara a scí se scrie. Guvernulu posede mii de midilóce morali spre a indemná pe cetatiani a-si tramite copii la scóla. Neaperatu fia-care comune va trebú se aiba o scóla publica primaria; nu intielegemu constructiunea, zidirea, care, precumu s'a vedutu, servesce arendariului mosiei de magasia, de granariu, ci o adeverata scóla, c'unu profesoriu retribuitu de statu. Invetiatur'a primaria la scólele comunali se nu se marginésca numai la invetiatur'a citirii, scrierii si calcularii, ci se imbracisiese tóte cunoscintiele de cari cultivatoriulu pamentuui are trebuintia: elementele de mechanica, de fisica, de chimia, notiunile de istori'a nationale, de geografi'a tieiei; dorimu cá la fia-care scóla comunale se se infintieze o mica biblioteca de carti poporare, morali si dialectice, precumu este „amiculu tinerimii,“ „manuale de agricultura“ si altele asemenea. Acést'a biblioteca se fia proprietatea comunii si intrebuintiarea ei libera ori carui membru alu comunii. Dorimu inca se se introduca in scólele comunali si gimnastic'a, care contribue atatu de multu la desvoltarea corpului si, prin sanetatea corporale, la desvoltarea facultatiloru mintali. Se nu credemu ca cultivatoriulu prin prè multa sciintia se va scarbí de ocupatiunea sa; din contra, cu catu va invetiá mai multu, cu atatu va intielege mai bine demnitatea si onorabilitatea ocupatiunii sale, positiunea sa in societate: va sci apretuí utilitatea agriculturii si demnitatea sa de omu si de cetatiénu.

„Invetiatur'a superiória a facutu, o recunóscemu cu multiamire, óre-cari progrese. Posiedemu o catedra de

dreptu, o scóla militaria, o scóla pregalitória de medicina si de chirurgia, unu cursu de inginiaria civile, o scóla de agronomia. Sum'a cunoscintieloru ce póte dobéndi prin aceste asiediaminte publice de invetiatura, este destulu de intinsa si nu ne indoimu ca semtiele aceste voru produce fruptele loru; dar' nu ne putemu ascunde, ca mai lasa inca multe de doritu; unele din aceste scóle speciali reclama o reorganizare completa, altele trebuescu perfectionate. Ací trebuie se constatamu o lipsa, care din dí in dí se semte mai multu, creatiunea unei scoli speciale de comerciu. Clasea comerciantiloru, afara de cultivatorii pamentului, este cea mai numerósa, si insemnetatea ei nu póte fi tagaduita, ea contribue, in comparatiune, mai multu de catu ori ce alta clase a societatii la cheltuiiele statului, si inca nu avemu o scóla de comerciu, o scóla care este atatu de necesaria, atatu de indispensabile. Scimu ca d. ministru de comerciu s'a ocupatu d'acést'a cestiune; scimu ca s'a pregalitu proiecte pentru infintierea unei asemenea scóle, dar' din nenorocire scimu ca tocmai acestui ministeriu i s'a taiatu tóte midilócele: budgetulu seu actualu, de si s'a intinsu cerculu activitatii sale unindu cu lucrarile publice, agricultur'a, industri'a si comerciu, a fostu ciuntitu cu dóue milióne si astu-felu proiectulu pentru intocmirea unei scóle de comerciu, cá multe alte proiecte ale acestui ministeriu, precumu spre esemplu espositiuni anuali si nationali de agricultura si de industria, nu s'au pututu infintia si au fostu amenate la calendele grece; ba inca s'a desfiintatu si scól'a reale din Galati, care totu erá ceva.

„S'a desfiintiatu Efori'a scóleloru. Prè bine. Dar' consiliulu scolariu, care a inlocuitu'o, ce a facutu spre a ne dá dovéda ca acea desfiintare a produsu rezultate folositórie? Nu vedemu nimicu. Ba inca vedemu acestu consiliu desfiintindu scóle ce esisteau, precumu, scól'a de musica, care are si ea o misiune insemnata in societate.

„N'amu fostu noi pentru mantinerea Eforiei, dar' trebuie se marturimu ca nu vedemu unu progresu in instructiunea publica de candu s'a desfiintiatu dis'a Eforie.

„Negresitu o reorganizare ajunsese de doritu, era o necesitate, dar' a reorganisá, nu va se dica a desfiintia far' a inlocuí intr'unu modu mai folositoriu.

„Pana a nu terminá, ne permitemu a mai dice dóue cuvinte pentru profesori. Misiunea profesorului este fara indouieála cea mai 'nalta, cea mai frumósa si totu d'o data cea mai grea, caci de la invetiatoriu aterna

viitoriulu tierei, elu este cultivatoriulu spirituale, arunca in anmele june sementi'a moralei si sciintiei, elu lucréza pentru generatiunea viitória si candu arburele ce l' a plantatu produce frupte, elu mai totu d'auna nu mai este intre cei vii, nu se mai póte bucurá d'acele frupte; trebuesce dar' o mare abnegatiune spre a plantá fara sperantia d'a puté recoltá. Ar' trebui dar' cá positiunea sociale a invetiatoriului publici se fie la inaltimea misiunii sale. Statulu se nu incredintieze o cathedra, fia mare séu mica, de catu unoru barbati cu cunoscintie solide, si cu talentulu pedagogicu; scolarii invétia indoitu de multu de la unu profesoriu care este iubitu si respectatu de densii, de la nisce barbati ce suntu petrunsi de marea insemnetate si responsabilitate a misiunii loru, ce posedu destula abnegatiune spre a sacrificá viéti'a loru intréga generatiunii viitórie. Dar' acesti barbati se fia scutiti de grigile pentru esistinti'a loru, se fia retribuiti astu-felu, in catu se póta ocupá loculu ce li se cuvine in societate, functiunea de profesoriu se fia inamovibile, se nu mai aterne de la capriciu séu de la bun'a séu réu'a vointia a ministrului. Profesiurulu se nu fia unu sclavu, ci unu cetianu liberu, bucuranduse de tóte drepturile politice; profesoriulu trebue se aiba, fara vr'o alta conditiune restrictiva, ipso facto, dreptulu de alegatoriu si de alesu; profesoriulu straini, se li se acórde, honoris causa, indigenatulu, daca voru meritá acésta distinctiune prin serviciile loru; c'unu cuventu voimu cá profesiunea invetiatoriului publicu se fia atatu de susu redicata in catu se fia ambitionata de cei d'antaiu barbati ai natiunii.

Revenindu dar' la inventariulu nostru, putemu constatá ca partit'a: »instructiunea publica,« infacisiéza inca in adeveru destule neajunsuri, este susceptibile de multe imbunetatiri, reclama mari reforme, dar' totusi trebue se recunóscemu, ca nu este intr'o stare cu totul deplorabile si speramu ca, revenindu lucrurile la o stare normale, si defectele ei se voru indreptá.

Deputatiunea Asociatiunei aradane pentru cultur'a poporului romanu.

In Nr. 19 alu acestei foi reprodusesemu in scurtu inaugurarea si constituarea Asociatiunei aradane. In aceea adunare D. Babesiu proieptase o adresa de multiemita catra Majestatea Sa, care s'a si primitu unanime. In 11. Iuniu o deputatiune cu presanti'a sa dlu eppu Procopu Ivascovicu in frunte presentá numit'a adresa

Majestatii Sale. „Constitutionelle öst.-Zeitung« din 12. Iuniu Nr. 263, are unu articulu lungu despre deputatiunea acésti'a, care lauda portarea acelei Asociatiuni, punendu pondu pe aceea impregiurarea, ca ea numai Majestatei Sale s'a aflatu misicata a votá o adresa de multiemita ér' nu si ocarmuirei unguresci din Ungari'a. In catu s'atinge de numit'a deputatiune noi reprodusemu cele ce le scrie in Concordia D. Babesiu, de nu ne insielamu, care cá deputatu a fostu de facia la presentarea adresei. Concordia contine aceste.

„Vien'a in 12. Iuniu n. — Deputatiunea Asociatiunei nóstre aradane pentru cultur'a poporului, condusa de présanti'a sa dlu episcopu Procopiu Ivacovicu si constatóre din comembri Asociatiunei, domnii: Andrea de Mocioni, V. Babesiu, Lazaru Ioanescu si B. G. Popovicu (cestu din urma ca suplinte a dlui Sig. Popovicu, carele prin intrevenit'a mórte a parintelui seu, de eterna memoria domnului protopopu alu Siriei, fú impededatu a se infacisiá) — ieri, adeca joi in 11. Iuniu n. avú onórea de a fi primita de catra Maestatea Sa la audientia, si depusa adres'a de multiamire, pre carea adunarea generale a acelei Asociatiuni o votase mai de una-dí Maiestatei Sale pentru concederea infintiarei ei, in preinaltele mani.

„Adaugu mai la vale o copia de acésta adresa dinpreuna cu estrasulu protocolului respectivu si cu o traductiune a alocutiunei*) indreptate la acésta ocaziune din partea rpésantiei sale domnului conducatoriu alu deputatiunei catra Maiestatea Sa, despre carele din urma actu aflu a obserbá aici de locu, cumca elu s'a staveritu in contielegere comuna a comembriloru deputatiunei.

„La atins'a alocutiune a prédemului nostru domnu episcopu, Maiestatea Sa cu o facia ce straluciá de o radia gratia si bunavointia, se indurá arespunde in termini catu se póte de respicati:

„Cumca semte adunca placere pentru concederea acestei salutarie Asociatiuni, ce luá unu inceputu atatu de demnu de lauda;

„Cumca cu bucuria primesce votulu de multiamire alu adunarei generali cei atatu de numerosé si atatu loialu insufletite;

*) Amintit'a fóia germana are si Adres'a si Alocutiunea, dar' strimtele colóne ale acestei fóie pe lunga tóta bunavointi'a nu ne permitu a le reproduce in traductiune.

„Cumca si astadata cá totudeun'a poporulu romanu adevéri, ca e petrúnsu si a priceputu bine nobilele intentiuni ale politiceii imperatesci si ca si astadata cá totudeun'a e paratu acelea cu totu zelulu a le sprigini.

„In fine asecurá M. Sa pre deputiune despre préinnalt'a sa voia de a spriginí si a sustiené cu tóta seriositatea interesele Asociatiunei nóstre; asémenea si despre grati'a cea parintésca, cu carea M. Sa se afla plecata catra intrég'a, pururea credintiós'a natiune romana.

„Dupa acést'a apropiandu-se Maiestatea Sa de membrii deputatiunei si pasíndu de la unulu pan' la altulu, indreptá catra ei mai multe prégratióse întrebări, dintre cari cele mai multe se reducu la intemparile de la adunarea generale a Asociatiunii; dar' inse nu lipsira nice întrebări despre trist'a stare a campiloru si a granelorú si despre relatiuni personali.

„Afará de Maiestatea Sa deputatiunea in corpore nu s'a mai reprezentatu la nimene, fiinduca n'avea atare instructiune, dar' ilustratiile lorú d-lu episcopu si domnulu de Mocioni facura visite de onóre cam pre la tóte mai inaltele personalitati ale regimului.“

Sciri scolastice.

In Concordia cetim urmatórea scire dela gimnasiulu din Beiusiu: La scaldele mentionate „Fontan'a Popii“ mergandu vre o optu studiosi mai vertosu din clasele inferiori, pentru distragere, candu se re'nturnara sér'a a casa între 8—9 óre unu studiosu binevolu din Transilvani'a care numai in semestrulu alu II-le venise a frecuentá gimnasiulu Beiusianu, — dandu ansa la o cértá neinsemnata, care numai pana la palme a inaintatu si care s'a si terminatu fara cea mai mica presupunere de urmare periculósa — in demanétia urmatória s'a aflatu mortu. Cumca se-lu fia ucisu studiosii e malitia a si presupune, — de si dorere multi reuvoitori si pana acumu au voitu a ne petá institutulu cu astu-feliu de recriminatiune. Nu l'au ucisu dicu pentru ca dupa cért'a amintita a mersu pe peciórele sale a casa pana la cortelulu seu, si a vorbitu curatu. Ci caus'a mortei lui a fostu o vomitura infricosiata, care a purcesu dm beutur'a cea necumpetata; si cumca a cadíutu la pamentu incatu i s'a misicatu creerii capulu. Acést'a ne indrep-

tatesce a afirmá si visulu reperu oficiosu prin care s'a constatatu, cumca pe totu corpulu respectivulu nu s'a observatu neci o lovitura periculósa, ci numai i-a fostu crepata capecin'a inse nu prin lovitura ci de caderea cea fatala.

Acésta registrare trista o facemu cu acelu propusu, cá renumele gimnasiulu nostru romanescu se nu patimésca neci unu scadiementu, pentru aceste eviniminte casuale, cari se potú intemplá si aiurea pe langa cea mai severa disciplina scolastica.

— Legea finantiala din 1863 a destinatu o suma de 10,000 fi. pentru stipendie, cu cari se se ajute artiscii fora midilóce dar' talentati, fia ei din ori-ce ramuri de arte. Acésta suma s'a depusu in man'a ministerulu, carele a si denumitu o comisiune care se examineze documentele concurentiloru. — Si din acele stipendii s'au impartasitu urmatorii 16 artisci, dintre cari 7 pictori, 6 statuari, 2 musicanti si unu poetu. Intre acesti stipendiatu 5 suntu Boemi, 5 Vienesi, 2 unguri si 1 ardeleanu unguru de natiune, 1 din Salzburgu, 1 din Venetia, si 1 din Austri'a de diosu.

Rusia. In Rusi'a léf'a invetiatorulu se scóte la olalta cu celelalte dari ale statulu. Scól'a trebue s'o sustiena comun'a pe spesele sale; numai unde comun'a e atatu de seraca catu nu póte se sustiena nici intr'unu chipu scól'a, acolo o sustiene statulu. Léf'a invetiatorulu prin cetati e 250 ruble (rubl'a face 1 fi. 61 cr. v. a), ér' la tíera e 150 ruble. Pe lunga aceea pe sate fia-care invetiatoru are 40 punti de faina pe luna si cam 2 stangiu de lemne. Cantulu mai cu sama e platitu bine. Care a servitu 10 ani cá invetiatoru i se maresce léf'a cu a trei'a parte, carea a servitu 20 ani cu a 2 parte din léfa. Dupa servitiulu credintiosu de 12 ani fia-care invetiatoru capeta dreptulu de cetatienu onorariu si dupa 20 de ani capeta acestu dreptu cu mostenire. Dupa servitiulu de 25 de ani fia-care invetiatoru capeta a trei'a parte din léfa cá pensiune, si deca remane si de aci in colo in servitiu, acésta pensiune i se alatura lunga léfa. Toti invetiatorii suntu scutiti de militia si de darile comunale. Veduv'a unui invetiatoru care a servitu 25 de ani, capeta cá pensiune diumetate din léf'a ce a avut'o barbatulu ei; ér' ceea lalta diumetate o capeta copii pana ce ajungu la etatea de 21 de ani.

Varietati.

Probleme de deslegatu.

1. Catu de mare este capitalulu, care elocanduse

cu $4\frac{1}{2}\%$, dela 16. Iunie 1859 pana in 12. Martiu 1863, dimpreuna cu procentele a crescutu la 5694 fi.?

2. O detoria de 2000 fi. se se imparta pe trei termine astu-felu, catu in terminulu alu doilea se platésca pe de trei ori mai multu cá in celu de antaiu si pe lunga aceea inca 100 fi.; in termenulu alu treilea $1\frac{1}{2}$ ori mai multu cá in alu doilea; si in urma in alu patrulea terminu $1\frac{1}{2}$ ori mai multu cá in alu treilea.

— Pantelegrafulu. Traimu intr'o epoca de minuni. O asemine minune este aparatulu telegraficu inventatu de abatele Caselli, pe care l' a numitu Pantelegrafu, si pe care guvernulu franceze l' a introdusu acumu in locul aparaturii Morse. Acestu aparatu reproduce depesi'a, fara ajutorulu nici unui scriitoriu, c'o esacitate autógrafica; reproduce asemine ori ce desennu, ori-ce schitia, ori-ce tablou. De unadi imparatés'a a telegrafiatu portretulu seu unoru amice in provincia. Abatele Caselli a telegrafatu tabloulu unei rose in florite de la observatoriulu Parisului la biuroulu administratiunii telegrafice. Ros'a érá rosia si frundiile verdi si reproduciunea telegrafica a represintatu nu numai unu desennu exactu, dar' si colorile in tocmai dupa originale. Rosini a telegrafatu o melodia improvisata de densulu in onórea inventaturului la Marsilia. Pantelegrafulu n'are trebuintia d'unu fluidu electricu atatu de tare cá aparatulu Morse si este mai pucinu susceptibile inriuririloru atmosferice. R.

Nr 339. 1863.

Escriere de Concursu.

La scól'a capitala romana din opidulu Resinari, care dupa aprobatiunile mai inalte se va deschide cu inceputulu anului scolasticu viitoriu $186\frac{3}{4}$, sunt de a se imbracá patru statiuni de invetiatori, o statiune de catechetu si alt'a de unu adjunctu. Spre ocuparea acestoru posturi se deschide prin acést'a concursu.

Salariile anuale sunt:

- a) pentru cele patru statiuni de invetiatori cate 350 fiorini v. a. la fia-care, 16 fior. bani de cortelu si 16 fi. 80 cr. relutu de lemne. Celu mai capace dintre docinti va fi totu odata directoru alu institutului si va primí, afara de salariulu acum aratatu, inca o remuneratiune anuala de 100 fi.;
- b) pentru unu catechetu la scól'a capitala si scól'a feteloru impreunata cu acestu institutu 450 fior. léfa anuala, 16 fior. bani de cortelu si 16 fi. 80 cr. relutu de lemne;

- c) pentru adiunctulu de invetiatoriu 150 fi. léfa, 16 fior. bani de cortelu si 16 fior. 80 cr. de lemne.

Tóte aceste salarii se voru platí regulatu din cas'a alodiala a opidului in rate lunare anticipative.

I. Competintii la posturile de invetiator voru avé a documentá:

1. prin unu atestatu de botezu ca sunti romani de relegea greco-orientala;
2. prin atestate bune, ca au absolvatu celu pucinu gimnasiulu inferioru cum si cursulu pedagogicu prescristu;
3. cumca mai sciu bine celu pucinu un'a din cele dóue limbi neromane ale patriei (german'a, magiar'a);
4. daca au mai implinitu undeva ori nu, servitiulu de docinte si cum?
5. cumca au dusu o viétia morala si au avutu purtare politica nepatata.

II. Concurintele la statiunea de catechetu asemene va avé a-si dovedí calitatile cerute in puntele precedente 1 si 2., unde vine a se adaoge si absolvarea cursului teologicu, 4. si 5. — Catechetulu acést'a va avé se fia liberu de tóte alte ocupatiuni si oblegatiuni parochiale, prin urmare fara de parochia.

III. Concurintele la statiunea de adjunctu va avé a dovedí calitatile recerute in puntele 1. si 5., cum si ca au finitu cu succesu bunu atate studii, catu se póta pe deplinu corespunde chiamarei sale de adjunctu invetiatorescu, de sine se intielege, ca si cursulu pedagogicu.

Competintii la oricare din aceste 6 statiuni, au a-si tramite cererile loru provediute cu tóte dovedile despre cele amintite, la oficiulu subsemnatu (post'a din urma Sibiiu) celu multu pana in 1. Augustu n. 1863, cá actulu alegeriloru se se póta inaintá de timpuríu la locurile mai inalte spre intarire. Concurintii la statiunile de docinti, carii se sciu deplinu apti pentru purtarea oficiului de directoru, au a-si esprimá in cerere si acést'a dorintia a loru, cá dupa alegerea celoru 4 docinti se se póta face indata si alegerea de directoru, in sperantia incuviintiarii mai inalte.

Resinari, 6. Iunie 1863.

Oficiulu opidanu.